

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Nummer 170

winter 2024

Aves Visum

In deze Aves Visum ...

- 5 In Memoriam Machiel Brinkhorst
- 6 Netwerk Ecologische Monitoring
- 8 Fabel - hoe de winterkoning aan zijn naam komt
- 9 Tropische vogels in je tuin
- 13 Vogels ringen
- 16 De Fakkel - Eric Schoen aan het woord . . .
- 18 Muggenonderzoek in de Eendragtspolder
- 21 Rotta Plantenwerkgroep van start
- 24 Rotta Rangers en Kapoentjes ontdekken de natuur

En verder ...

- 4 Van het Bestuur
Van de Redactie
- 10 Expositie in het Natuurhistorisch
Passie voor vogels
- 11 Wat opviel in onze natuurparels
- 12 Column Bijdehand
Column Staatsbosbeheer
- 19 Rotta ruim twee jaar op expeditie
- 20 Het Kralingse Bos met een
randje Rotta
- 22 Rotta Natuurwerk
- 25 Ruimtelijke ontwikkelingen in
de Noordrand
- 21 Bezoek B&W Zuidplas
- 28 Mystery Bird

Nieuwe fietsen ouderwetse service

www.reijneveldrijwielen.nl

RIESE & MÜLLER

FREEBIKE

CORTINA

BSP

QWIC

Zuidplasstraat 4, Moerkapelle • 079 - 593 3388

Zanglijster © Arend Hoogeveen

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Natuur- en Vogelwacht Rotta

Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

Email info@rotta-natuur.nl

Website <https://www.rotta-natuur.nl>

ANBI RSIN-816580662

Iban NL60 TRIO 0254 40 52 23

KvK Haaglanden, nr. 40464998

Natuur- en Vogelwacht Rotta is een natuurbeschermingsvereniging, actief in het Recreatiegebied Rottemeren en de omliggende gemeenten Zuidplas, Lansingerland en de noordrand van Rotterdam. De vereniging heeft ten doel flora en fauna in het landschappelijk gebied in brede zin te verbeteren en te beschermen. Ook heeft de vereniging het doel om haar leden en geïnteresseerden te informeren over wat de natuur te bieden heeft. De vereniging is opgericht op 9 februari 1982.

Lidmaatschap: minimaal € 12,50 per jaar

Bestuur

Voorzitter: Peter Wienbelt - 0651 488 475

email: voorzitter@rotta-natuur.nl

Vicevoorzitter: Henk Starink - 0628 544 003

email: advies@rotta-natuur.nl

Secretaris: Arie Sonneveld - 0613 564 266

email: secretaris@rotta-natuur.nl

Penningmeester: Cor van de Lustgraaf - 0629 242 769

email: penningmeester@rotta-natuur.nl

Ledenbeheer: leden@rotta-natuur.nl

Leden:

Marijke den Oudendammer - 0628 518 105

Arend Hoogeveen - 0683 698 450

Bert van den Bulk - 0623 979 172

Vertrouwenspersoon:

Josien Hofs - 0612 134 683

Verenigingsgebouw Natuurcentrum Trefpunt Rotta

Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

010 - 521 63 34 (alleen tijdens openingstijden)

Beheerder: Ad Somers - 0639 321 113

email: trefpunt@rotta-natuur.nl

Open: donderdag 10.00 - 16.00 uur

zaterdag 13.00 - 16.00 uur (zie Nieuwsflits)

Aves Visum

Redactie: Josien Hofs, Arend Hoogeveen en Hans Soeterbroek

Redactieadres: avesvisum@rotta-natuur.nl

Aves Visum verschijnt 4 keer per jaar in maart, juni, september en december. Iedereen kan een artikel insturen. De redactie kan om moverende redenen artikelen inkorten, wijzigen of weigeren.

Druk: Editoo, Veenendaal

Aves Visum 170, winter 2024

Zie voor excursies, natuurwandelingen, activiteiten en evenementen de maandelijks per e-mail verzonden **Nieuwsflits**. Ook kun je daarvoor op onze website www.rotta-natuur.nl de **Activiteitenagenda** raadplegen.

ROTTA ADVIES- en WERKGROEPEN

Rotta Rangers en Kapoentjes

info Rixte Boskma

jeugd@rotta-natuur.nl

Rotta Natuurwerk

Info Rien van der Vorm

natuurwerk@rotta-natuur.nl

Rotta Onderzoek en biodiversiteit

Info Maurice van Veen

onderzoek@rotta-natuur.nl

Rotta Plantenwerkgroep

info Josien Hofs

plantenwerkgroep@rotta-natuur.nl

Rotta Waterkwaliteit

info Cees van der Burg

waterkwaliteit@rotta-natuur.nl

Rotta Tuin- en Vogeladvies

Info Henk Starink

advies@rotta-natuur.nl

Expeditie Rotta

Info Peter Wienbelt

expeditie@rotta-natuur.nl

Rotta Ledenexcursies

Info Bert van den Bulk

excursies@rotta-natuur.nl

Ruimtelijke Ontwikkelingen

info Arend Hoogeveen | Arie Sonneveld

ruimte@rotta-natuur.nl

Trefpunt Vrijwilligers

Info Annet van der Kooij

trefpunt-op-zaterdag@rotta-natuur.nl

Rotta Communicatie en Website

Info Birgitte Blom

website@rotta-natuur.nl

Van het Bestuur

Op het moment van het schrijven is het officieel herfst. We leerden dat dan de bladeren vielen en alle bomen kaal werden, maar nog steeds zijn er vele (groene) bladeren zichtbaar. Verandert het klimaat dan toch echt?

Door onze inzet en goede contacten met de gemeenten in ons werkgebied konden we de afgelopen jaren de nodige successen boeken. Het leek er op dat iedereen er van doordrongen was dat de natuur, de waterkwaliteit en biodiversiteit er slecht voorstonden, het gaf ons hoop. Sinds de laatste verkiezingen waait er helaas een guurdere wind uit Den Haag. maar we blijven ons inzetten voor onze doelstellingen.

In 2019 schrokken we van de kaalslag in het lagere Bergsche Bosch, niet prettig om die lege vlakke te zien. Het A16-traject ligt bijna in onze achtertuin en we konden het graven, de bouw van de tunnelbak en daarna het terugbrengen van de uitgegraven grond op het tunneldak vanaf de loopbrug goed volgen. En nu zijn ze vol op bezig met het planten van diverse soorten bomen in herfstkleuren. Als in het voorjaar ook alle paden zijn aangelegd ontstaat er mooier bos dan voorheen.

De wandelingen in het Koornmolengat werden in juli matig bezocht door de (voorspelde) regen, maar in augustus was het elke week volle bak met 4 gidsen die elk 10 belangstellenden vertelden over dit prachtige natuurgebied. Begin juli zijn de jonge aalscholwers nog luidruchtig, maar al groeiend worden ze steeds rustiger. Eind augustus werden de hopbellen zichtbaar aan de bomen waar langs ze omhoog klimmen. De belangstellenden van de overkant (Bleiswijk en Berkel) konden met het pontje van Natuurmonumenten oversteken, dank voor de inzet van alle vrijwilligers.

Evenals vorig jaar hebben we dit jaar ongeveer 80 nieuwe leden kunnen verwelkomen, we naderen de 1000! Eind 2010 waren dat er nog maar 584. Op 16 november was er de bijeenkomst voor nieuwe leden van het afgelopen jaar, er kwamen zo'n 25 personen kennismaken. Onze voorzitter Peter Wienbelt vertelde over alle activiteiten van onze vereniging en dat zijn er best veel. Er was ook belangstelling om deel te nemen aan de Vogelcursus en het Natuurwerk.

Ondanks dat er vele handen aan het werk zijn binnen Rotta, zou het toch leuk als er leden zijn die nog wat vrije tijd beschikbaar hebben en kunnen helpen bij bijvoorbeeld de Rangers en Kapoentjes, het maken van Aves Visum of als technische ondersteuning. Het is geen vereiste om alles over de natuur te weten, in de praktijk leer je het meest.

Cor van de Lustgraaf

Van de Redactie

In de winter zijn we vaker binnen en is het de tijd voor verhalen. In deze Aves Visum kom je die dan ook op allerlei manieren tegen. Met de fabel van het winterkoninkje, de geschiedenis van het Kralingse Bos, met wat leden meemaken in de eigen tuin of in ons werkgebied. Verhalen over het verschijnsel 'vogelaar' in het Natuurhistorisch tot het persoonlijke verhaal van Eric Schoen deze keer in De Fakkel. Met daarbij de aanmoediging om er 'binnen' op uit te gaan door te lezen of in het Natuurhistorisch Museum in Rotterdam te gaan kijken, waar overigens ook een inspirerende expositie te zien is over een ideale groene toekomst voor de stad.

In dit nummer tevens ruim baan voor onderzoek. Bij het Netwerk Ecologische Monitoring worden alle belangrijke onderzoeksgegevens bijeen gebracht en bestudeerd. Daar horen ook alle geregistreerde waarnemingen van de vele vrijwilligers bij. Als voorbeeld is voor de hommels gekozen, die helaas in aantallen sterk afnemen. Het ringen van vogels is al heel lang een goede manier om meer te leren over verblijfplaatsen, de trek en het gedrag, met soms verrassende ontdekkingen. Helemaal bijzonder was dat een aantal Rotta-Rangers daadwerkelijk mee konden doen, en het in hun eigen woorden 'echt vet' vonden. Tenslotte rapporteren we over de volgende stappen in het muggenonderzoek in de Eendragtspolder.

Uiteraard is er aandacht voor de vele activiteiten van onze vereniging: de plantenwerkgroep, de expedities, het al 40-jarige onderhoud van het Koornmolengat, de ontvangst van lokale overheden wat we meemaken in al het overleg zoals over de plannen in en rond de gemeentes Lansingerland en Zuidplas. Met een aanbeveling van Jaap om de nieuwe inrichting van het Lage Bergse Bos eens te gaan bekijken.

Ook in de winter hoef je je bij Rotta niet te vervelen!

Wil je meedenken over de toekomst van ons tijdschrift? Wordt het overbodig door het internet, of blijven we 'op papier' uitkomen? En zo ja, hoe dan? Ideeën en suggesties zijn van harte welkom!

In Memoriam Machiel Brinkhorst

Ons bereikte het droevige bericht dat op 16 november j.l. onze vrijwilliger Machiel Brinkhorst is overleden.

Machiel was vanaf eind 2010 betrokken bij de Werkgroep Natuur van onze vereniging. In de eerste jaren toen zijn gezondheid nog redelijk was, was hij iedere donderdagmorgen actief in de Wiebertjes, het Koornmolen-gat of elders in de natuur in ons werkgebied. De laatste jaren vond hij het jammer dat hij, om gezondheidsredenen, niet meer volop mee kon doen. Machiel was voor de andere natuurwerkers steeds een stimulans en had vooral oog voor het veilig werken bij het zeis- en snoeiwerk.

In 2012 is Machiel, op verzoek van Rien van der Vorm, toegetreden tot de redactie van Aves Visum. Dat was op het moment dat we overstapten naar een nieuw opmaakprogramma bij een andere drukkerij. Machiel heeft veel tijd en energie gestoken in het eigen maken van dit programma, het resultaat van dit pionierswerk zien we nog steeds ieder kwartaal in ons mooie verenigingsblad. In 2020 moest hij, tot grote spijt van de redactieleden, om de eerder genoemde reden ook hiermee stoppen.

Als natuurliefhebber hadden niet te vergeten de natuurexcursies zijn belangstelling, vooral bij de winterse Zeelandexcursies was hij vrijwel altijd van de partij. Machiel toonde daarbij altijd zijn scherpe blik en kennis bij het spotten van vogels, je zag hem genieten.

Wij wensen Carien en familie sterkte bij het verwerken van dit verlies.

Bestuur Natuur- en Vogelwacht Rotta
Rotta Natuurwerk
Redactie Aves Visum

Grassen, kruiden en distelplagen
Nergens meer sprinkhanen die er aan knagen
Geen voer voor vogels, roofvliegen en hagedissen
Hoe zou een mens zich zo kunnen vergissen

Wellicht heb je je wel eens afgevraagd wat er gebeurt met de gegevens die we bij het tellen van vogels en andere soorten verzamelen en vervolgens op waarneming.nl of de websites van Sovon en Floron doorvoeren. Welnu, uiteindelijk komen die terecht bij het NEM (Netwerk Ecologische Monitoring), dat structureel onderzoek doet naar de natuur in Nederland.

Het NEM is een samenwerkingsverband van de ministeries van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, en Infrastructuur en Waterstaat, het Planbureau voor de Leefomgeving, het Centraal Bureau voor de Statistiek en de provincies. Het NEM meet wat er leeft om beleidsmakers, ambtenaren, journalisten, ondernemers en wetenschappers te ondersteunen in hun werk.

Zoals onderstaand schema laat zien hebben ze een zeer gedegen - gecertificeerde - werkwijze en werken ze samen met heel veel mensen en organisaties. Enthousiaste mensen, vaak vrijwilligers verenigd in soortorganisaties, die betrokken zijn bij de natuur van Nederland en graag helpen om daar een goed beeld van te hebben.

NEM-Meetnetten

Rechts zie je een overzicht van alle meetnetten van het NEM. Als je op de website (www.netwerkecologische-monitoring.nl) in het meetnetten-overzicht op een icoon clickt, dan verschijnen alle meetprogramma's die onder de betreffende categorie vallen en welk soortorganisatie(s) er bij betrokken zijn. En kun je alles wat van belang is voor die soort gratis inkijken. Voor elke natuurliefhebber zeker het inkijken waard. <<

Hoe werkt een NEM-meetnet?

het Meetnet Hommels

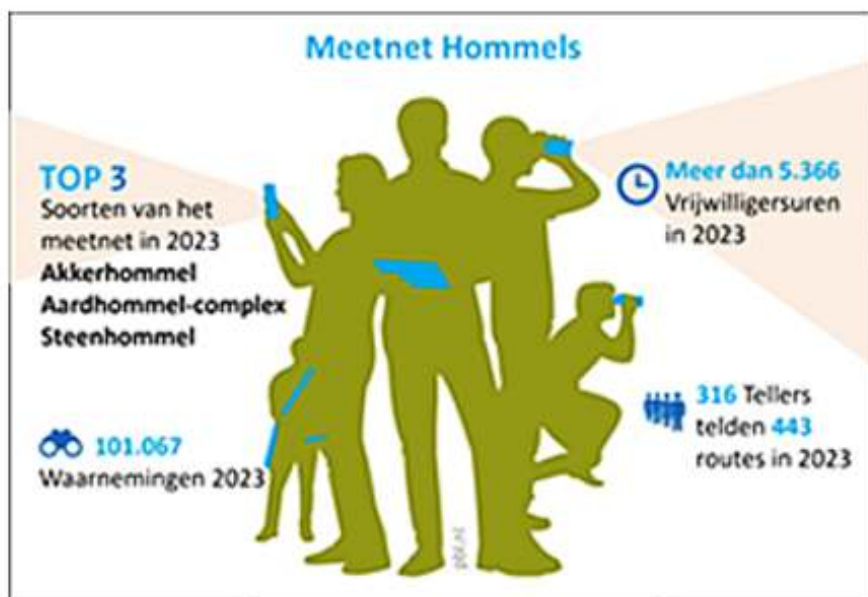
Bron: EIS Kenniscentrum Insecten, Dominic Dijkshoorn en Johan van 't Bosch,

In 2018 is een pilot gestart met het Meetnet Hommels. Verspreid over het land zijn telroutes uitgezet waarop honderden vrijwilligers hommels tellen. EIS Kenniscentrum Insecten heeft hierbij de taak om de kwaliteit van de verzamelde gegevens te waarborgen, De Vlinderstichting beheert de data van het meetnet en het CBS houdt zich bezig met de berekeningen voor het bepalen van trends.

Hommels herkennen is niet makkelijk. Daarom kan een teller beginnen met aantallen hommels te tellen op de telroute. Ervaren tellers tellen de hommels per soort. Elke teller heeft een *Basisgids Hommels* om te gebruiken in het veld en er is maandelijks een onlinecursus hommels herkennen: 'hommelles'!

Gewapend met een verrekijker en veldgids en soms met een netje of camera, gaan de tellers bij goed weer op pad. Telroutes zijn tussen de 350 en 1.000 meter lang en hebben zogenaamde 'herkenningspunten'. Op de verschillende secties turft de teller welke hommelssoorten hij of zij ziet binnen een denkbeeldige kubus van 5X5X5 meter. Omdat het herkennen van hommels lastig is, worden bij twijfel foto's gemaakt of de hommel wordt voorzichtig gevangen en in een potje nader bekeken. De resultaten worden per telling doorgegeven via de meetnet-app of via het invoerportaal van het *Wat levert het op?*

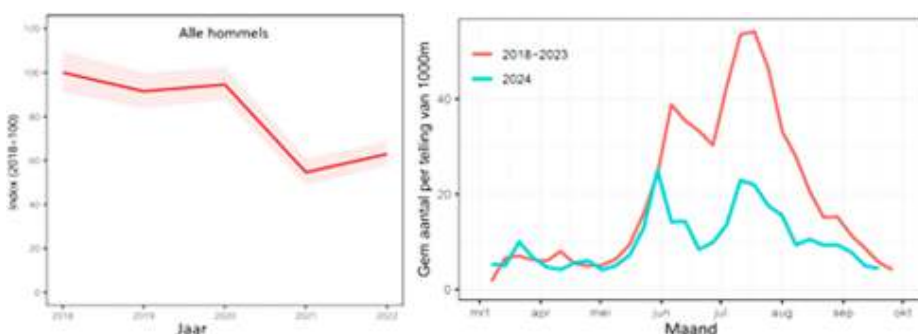
De resultaten van alle telroutes samen worden per jaar geanalyseerd

en gepubliceerd in de *Vlinderbalans* door De Vlinderstichting, het CBS en EIS Kenniscentrum Insecten. Hier verschijnen de trendberekeningen van het CBS. Omdat veel tellers hun resultaten meteen invoeren kan ook tijdens het seizoen al gekeken worden hoe de stand van zaken is, bijvoorbeeld hoe een soort het doet ten opzichte van vorige jaren.

Uiteindelijk is het doel om de verschillende hommelssoorten te kunnen beschermen. Op dit moment is niet duidelijk hoe het met de hommels gaat en waar het precies aan schort. In het Verenigd Koninkrijk zijn ze al een stap verder. Daar tellen vrijwilligers al meer dan tien jaar in het kader van de BeeWalk routes. Voor zeldzame soorten zijn de Engelsen bijvoorbeeld in staat om te meten wat effectieve lokale beschermingsmaatregelen zijn. In Nederland willen we eerst graag een vinger aan de pols krijgen van al onze hommel, zowel van algemene als zeldzame soorten.

Wij zijn benieuwd naar de uitkomsten, jij ook? Wil je meer informatie, kijk dan op het Meetnet Hommels op www.bestuivers.nl/het-meetnet-hommels. <<

De trend berekend door het CBS van het totaal aantal hommels van 2018 tot en met 2022 en de aantallen hommels geteld op de telroutes omgerekend naar aantallen per duizend meter telroute door het seizoen heen. In rood het langjarig gemiddelde en in blauw de aantallen van afgelopen seizoenen. De lage aantallen van dit jaar werden met name veroorzaakt door de lage aantallen steenhommels (Bron: De Vlinderstichting)

Fabel

hoe de winterkoning
aan zijn naam komt.

Naverteld door Marijke den Oudendammer

Lang geleden wilden de vogels een koning kiezen zoals de landdieren de leeuw als koning hadden. Ze besloten een wedstrijd te houden: 'Wie het hoogst kon vliegen zou koning zijn. Veel vogels durfden het aan om mee te doen.

Met veel gefladder, geklapwiek, geroep en gezang steeg een grote groep vogels op. Sommigen hadden een aanloop nodig, de veldleeuwerik schoot recht omhoog, jubelend van plezier. Maar de zwaluwen vlogen hem voorbij. Ook de duif kwam hoog, maar de havik kon hoger. De uilen vlogen rustig en zonder geluid. De buizerd cirkelde omhoog en ook de ooievaar kon dat goed.

Maar de haan kwam niet ver, hij stond al gauw weer op de grond. Dat geeft niet dacht hij, want ik ben wel de baas over mijn kippen. Veel vogels moesten de strijd opgeven en stonden, nog nahijgend weer snel op de grond en keken gespannen omhoog. De gierzwaluwen en de havik waren nog in de strijd, maar ook zij gaven het op. Alleen de grote zeearend vloog nog verder. Hij uitte een overwinningskreet toen hij zag dat alle vogels onder hem bleven. Toen keerde ook hij terug.

En juist op dat moment vloog er vanuit zijn rugveren een klein bruin vogeltje schetterend nog een meter hoger. Alle vogels keken verbaasd toe toen de arend landde en even later dat kleine bruine vogeltje dat met zijn schelle stemmetje riep: "Ik ben de koning, ik ben de koning!" Hij stond daar trots met zijn borst vooruit en zijn staartje stak triomfantelijk in de lucht.

Maar de vogels waren boos op hem, hij had vals gespeeld. Het kleine vogeltje vloog gauw weg en verstopte zich. De volgende dag zocht de grote arend hem op en vroeg: 'Kunnen wij het koningschap niet delen? Ik de koning in de zomer en als ik 's winters weg ben kan jij de koning zijn.

Daar kon iedereen mee leven. Zo werd dat kleine bruine vogeltje met zijn opgewipte staartje winterkoning. Dan kun je hem horen zingen "Ik ben de koning, ik ben de winterrrrrrrkoning!" En dan duikt hij weer gauw in de struiken, want hij is nog altijd een beetje bang voor de andere vogels.

tropische vogels in je tuin

Roelof Oldenburger

Hoe meer de winter nadert, hoe meer verschillende soorten vogels in je tuin. Althans dat is bij ons in Nieuwerkerk a/d IJssel het geval. Sinds we lid zijn van Rotta en daarmee ook het prachtige blad Aves Visum ontvangen, word ik steeds meer geïnspireerd om ook zelf eens een bijdrage te leveren. Nu ook bij mij de pensioentijd is aangebroken, heb ik dan ook tijd om de daad bij de gedachte te voegen.

Maar ja, waar schrijf je dan over? Vogels hebben altijd wel mijn speciale aandacht getrokken. En al enige jaren komen er steeds meer halsbandparkieten in onze tuin. De eerste keer ben je heel erg verbaasd over de aanwezigheid van deze vogels met hun gifgroene veren, rode bek en lange staarten. Omdat deze vogels niet erg 'Nederlands' aandoen, vraag je je af waar ze van oorsprong vandaan komen, hoe ze hier gekomen zijn, etc. Dat heeft mij geïnspireerd daar eens gericht informatie over op te zoeken en te kijken of het me lukt daar een lezenswaardig artikel over te schrijven. We gaan het ontdekken.

In onze tuin © Roelof Oldenburger

De halsbandparkiet komt oorspronkelijk uit tropisch Afrika en Zuid-Azië. De vogel valt onder de soort papegaaiaachtigen. Er zijn meerdere verhalen over de herkomst hier in Nederland, maar in het algemeen gaat men ervan uit dat de vogel ooit als volièrevogel naar Europa is gehaald. En ja, als er dan vogels ontsnappen of bewust vrij worden gelaten (in de jaren

'60 in West-Europa) en de soort hier in ons klimaat ook nog blijkt te kunnen overleven, dan gaat het vermeerderen en verspreiden plots snel.

Halverwege de jaren '90 werden ze al regelmatig in de Randstad gespot. Inmiddels wordt het aantal broedparen in Nederland op meer dan 20.000 geschat. Ik ga er vanuit dat een ieder van jullie ze wel kent en gezien heeft, ze vallen vanwege de grootte (ca. 40cm) en felle kleuren wel op. Het uiterlijke verschil tussen mannetjes en vrouwtjes zit met name bij een roze band bij de nek en zwarte band bij de keel van de mannetjes. Vrouwtjes zijn meer effen van kleur.

Er zijn meerdere ondersoorten, die voornamelijk in afmeting en soms ook in kleur verschillen. Een ook in onze regio regelmatig aan te treffen soort is de zogenaamde grote Alexanderparkiet. Deze naar Alexander de Grote vernoemde parkiet kan wel tot 60 cm groot worden. Ze hebben een opvallende rode schouderplek.

In Nederland komen de meeste halsbandparkieten in de Randstad voor, in Den Haag, Amsterdam en ook Rotterdam zijn er vrij veel te spotten. Maar ook in toenemende mate in de omliggende gemeenten, vaak overdag in wat kleinere groepen van zo'n 10 tot 15 vogels. Je ziet ze niet altijd, maar vaak hoor je hun nogal luide lokroep al van verre. Voor de nacht zoeken ze elkaar – vaak in grote getale – op in gemeenschappelijke slaappleatsen in hoge bomen.

Het zijn zogenaamde standvogels en trekken in de winter dus niet naar warmere oorden. Ze zijn grotendeels monogaam en vormen paren tijdens

Grote Alexanderparkiet

het paarseizoen en nestelen doorgaans in al dan niet zelf uitgeknaagde holen in boomstammen. Ze broeden in kolonieverband en hebben één legsel per jaar met 3 of 4 eieren. De broedduur bedraagt 22-24 dagen. Zaden, ongebrande pinda's en vruchten, maar ook bloemen staan op het menu. In stadsparken en tuinen kom je ze om die reden nogal eens tegen.

Maar natuurlijk hebben deze exoten ook een keerzijde. Met het toenemend aantal stijgt ook de overlast. Met name als het gaat om fruitbomen. De parkieten eten steeds een paar kleine hapjes uit een vrucht en gaan dan weer naar de volgende. Daarmee kan de vrucht uiteraard niet meer als A-kwaliteit verkocht worden. En als je in de buurt van een overnachtingsplaats woont, ervaar je waarschijnlijk wel wat geluidsoverlast. Neemt niet weg dat het toch erg bijzonder is om dergelijke 'uithemse' vogels in je eigen tuin en omgeving aan te treffen. <<

PASSIE VOOR VOGELS

over vroege vogelaars, vindingrijkheid en veldonderzoek

Het
Natuurhistorisch

Een doodleuk
museum

Nog niet zo lang geleden wisten we van vogels in ons eigen land niet veel meer dan of ze schadelijk of nuttig waren. Dat is haast onvoorstelbaar als je kijkt naar de vele vogelaars tegenwoordig, bekendheid van de jaarlijkse tuinvogeltelling en alle beschikbare wetenschappelijke informatie. Toegewijde amateurvogelaars speelden hier door hun veldonderzoek een belangrijke rol in.

De tentoonstelling 'Passie voor vogels - over vroege vogelaars, vindingrijkheid en veldonderzoek' gaat over deze vroege vogelaars, over hun passie, vindingrijkheid en vasthoudendheid bij het veldonderzoek vanaf begin twintigste eeuw. Toen de maatschappelijke kijk op vogels veranderde werd er een groep vogelliefhebbers actief. Door het tellen en documenteren van vogels in verschillende natuurgebieden deden de amateur-vogelaars op indrukwekkende wijze veldwerk. Ze schreven dagboeken vol gegevens, maakten tekeningen, foto's en films en documenteerden zo niet alleen de vogels maar ook hoe het met de natuur gesteld was. Bovendien ontwikkelden ze op creatieve manieren zelf veel instrumenten om vogels te observeren.

Zeven vroege Nederlandse vogelaars vormen de kern van de tentoonstelling. Er wordt, in sommige gevallen nog niet eerder getoond, archiefmateriaal gecombineerd met unieke objecten van musea en erfgenamen van de vogelaars. Samen vertellen ze de geschiedenis van de veldornithologie en laten ze de bijzondere passie zien van vo-

gelliefhebbers van de 20e eeuw tot nu.

Verbaas je over de vindingrijkheid van deze vroege vogelaars en het belang van hun werk voor het huidige onderzoek. Ervaar hoe het is om zelf door een verrekijker naar vogels te turen en ontdek hoe tegenwoordig iedereen bij kan dragen aan vogelwetenschap.

De tentoonstelling is samengesteld met de Werkgroep Ornithologisch Erfgoed (onderdeel van Avifaunistische Kring Nederland en Nederlandse Ornithologische Unie). Deze werkgroep is ontstaan uit zorg over het mogelijk verdwijnen van de archieven van deze vogelaars. Die documentatie is ongelooflijk waardevol, juist ook voor de huidige tijd en de vogelaars van nu.

De tentoonstelling 'Passie voor vogels - over vroege vogelaars, vindingrijkheid en veldonderzoek' is nog t/m 28 september 2025 in het Natuurhistorisch Museum in Rotterdam te zien.

Foto 1: Frans Kooijmans achter zijn camera bij Flauwers Inlaag, 1937. (Privécollectie, foto: Rykel ten Kate, Zierikzee)

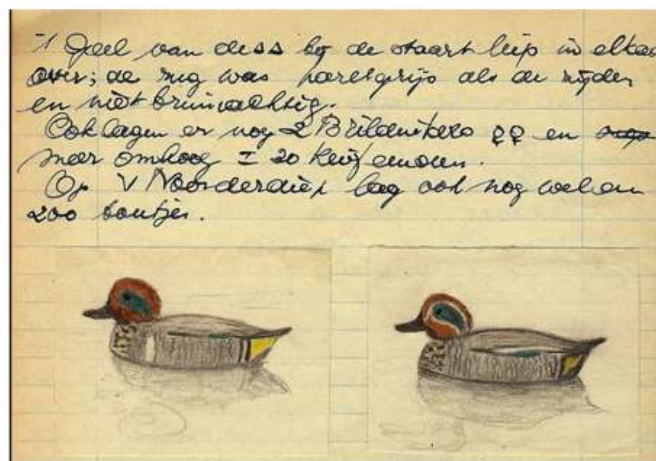

Foto 2: Fragment met schets uit dagboek van Tom Lebret, 1937. (Collectie Regionaal Archief Dordrecht, foto: Gerard Ouweneel)

Wat opviel in onze natuurparels

Het Koornmolengat blijft ons maar verrassen. Klaas Verschoor zet er al jaren een camera-val neer en telkens maakt deze een foto als er iets voor de lens beweegt. Zo ook weer in september toen er pardoes een purperreiger zich geroepen voelde om te worden geportretteerd.

De purperreiger is een sierlijke reiger en is donkerder, maar vooral slanker dan de blauwe reiger. In vlucht vallen vooral de ver uitstekende poten met lange tenen op. Het is een moerasbewoner en broedt in kolonies in drassig, overjarig rietland en in door oud riet omgeven struweel. Het voedsel bestaat vooral uit vis en amfibieën. Het zijn trekvogels, die overwinteren in West-Afrika ten zuiden van de Sahara.

Purperreigers broeden hun eieren (2 tot 8) in 25-30 dagen van april tot juni uit. De jongen kunnen na ongeveer 7 weken vliegen en worden tot zo'n twee weken na uitvliegen door beide ouders verzorgd. Bij reigers is het normaal dat het laatstgeboren jong niet overleeft door rivaliteit onder de jongen, waarbij oudere, sterkere jongen de zwakkere nestgenoten verdringen. In Nederland ligt het aantal broedparen tussen 1210-1250 (in 2023).

In de laagveengebieden van Nederland zijn zo'n 30 kolonies van purperreigers. In de grootste kolonies zijn tussen 100 en 200 paartjes te vinden. De populatie kelderde tussen 1970 en 1990 naar nog slechts zo'n 220 paartjes. Oorzaak was vooral jarenlange droogte in de overwinteringsgebieden. Vanaf 1990 gaat het zowel in de Sahel als in het Nederlandse broedgebied weer beter en neemt de populatie toe.

Zeldzame moshommel in het Annie M.G. Schmidt Park

Afgelopen augustus werd door een expert een zeldzame moshommel gezien en gefotografeerd in het Annie M.G. Schmidt Park in Berkel en Rodenrijs. Deze soort is zeldzaam omdat ze gedurende het vliegseizoen veel bloemen nodig heeft, met name rode klaver. Dat de soort juist in dit park opduikt is daarom bijzonder en een groot compliment aan de beheerder. Blijkbaar weet deze kritische soort het park te vinden en is er genoeg voedsel in de beschikbare bloemen. Het maaibeheer in het park wordt gefaseerd uitgevoerd waardoor er altijd wat bloemen overblijven. Vroeger kwam zij wijdverspreid in Nederland voor, maar tegenwoordig zien we hem alleen nog in het noorden van het land en in een enkele restpopulatie rond het Haringvliet. De soort is in de jaren 50 voor het laatst in de buurt van Rotterdam gezien.

moshommel © Dominic Dijkshoorn

De moshommel lijkt sterk op de zeer algemene Akkerhommel, maar is lichter en strakker behaard. In tegenstelling tot de akkerhommel heeft ze geen enkele zwarte haar op borststuk of achterlijf en lijkt haar borststukrug vanaf de zijkant gezien 'strak geschoren', welke bij de akkerhommel meer een rommeltje is. <<

Er is nog hoop !

Tussen alle depressief makende berichten over klimaatverandering, verkiezingsuitkomsten, boomziektes, afnemende biodiversiteit, kwijnende planten, uitstervende soorten, stikstofdeposities en wereldwijd afnemende interesse van politieke leiders in natuur en milieu, kom je af en toe toch nog een hoopgevend berichtje tegen. Ondanks dat de Nederlandse regering het niet nodig vond een delegatie te zenden naar de mondiale diversiteitop in Cali Columbia, zijn er toch twee interessante succesjes geboekt.

Zo is er het zogenaamde Cali-fonds opgericht, waarin bedrijven verplicht worden een deel van hun omzet of winst te storten wanneer ze gebruik maken van informatie uit planten-DNA. Daarmee krijgen planten, althans de landen waar die planten voorkomen een soort copyright op de genetische informatie uit die planten. Vooral bij de ontwikkeling van medicijnen en cosmetica wordt er veelvuldig gebruik gemaakt van informatie uit planten en dieren. Bedrijven storten die copyright bijdrage in het Natuurfonds. Vanuit dat Fonds kunnen dan allerlei natuurherstelprojecten bekostigd worden. Juist in tropische landen waar vaak geen geld beschikbaar is voor dit soort projecten is dat bijzonder belangrijk.

Daarnaast is besloten dat inheemse volkeren een permanente vertegenwoordiging krijgen bij de Verenigde Naties, zodat zij advies kunnen geven over de beste manier hoe hun natuurlijke woonomgeving beschermd en in stand gehouden kan worden. Het geld uit het Natuurfonds wordt voor de helft gebruikt om een betere verdeling van de inkomsten uit het genetisch materiaal te verkrijgen tussen arme (zuidelijke) en rijke (noordelijke) landen. De andere helft komt ten goede aan de inheemse volken die zich inzetten voor natuurbehoud en biodiversiteit.

Nu maar hopen dat de VN nog een lang leven is beschoren. Dichter bij huis. Weliswaar geen inheems volk, of toch misschien wel een beetje. Daar heb je Rotta met al zijn vrijwilligers, die al zo veel jaren bezig zijn met natuur en biodiversiteit in de Rottemeren. Ja, ook dat is nog steeds heel hoopgevend. <<

Vogels ringen

Arend Hoogeveen

Euwenlang was het een raadsel waar allerlei zomervogels in de winter bleven, waar gaan ze heen? Om dat te onderzoeken zijn er ruim 100 jaar geleden voor het eerst vogels voorzien van potringen met een unieke code erop. Als zo'n geringde vogel wordt gevonden of gevangen, dan weet je de plaatsen van herkomst en terugmelding. En als je veel van die combinaties hebt, dan kun je antwoord krijgen op de vraag waar gaan ze naartoe in de winter en langs welke route. Datzelfde geldt uiteraard ook voor de vogels die 's winters in ons land verschijnen, maar elders broeden.

Met behulp van ringgegevens worden belangrijke gegevens verzameld. Te noemen is o.a. overleving, hoeveel van de geringde vogels leven nog na 1, 2, 3 jaar enz. Vooral als het slecht gaat met een bepaalde soort dan willen overheid en natuurbeschermers graag weten wat de oorzaak is om eventueel maatregelen te kunnen nemen. Verder is het project *Constant Effort Site* (CES) opgezet om vast te stellen hoeveel jongen er werkelijk zijn uitgevlogen in verhouding tot andere jaren.

Met het omleggen van een ring ben je er nog niet. Om te zorgen dat de verzamelde gegevens gebruikt kunnen worden moet er administratief van alles geregeld worden. Daarvoor zijn in de meeste landen ringcentrales opgericht die het administratieve werk regelen. In ons land is dat het Vogeltrekstation (VT) in samenwerking met de Ringersvereniging.

Het Vogeltrekstation registreert alle in Nederland geringde vogels en ook alle terugmeldingen, zowel van rin-

Op 24 mei 1911 werd de eerste Nederlandse vogelring aangelegd bij een spreeuw te Nijkerk.

gers als van het publiek. De ringcentrales wisselen onderling gegevens uit over vogels die elders zijn geringd en in eigen land zijn terug gevangen. Voor de coördinatie tussen de Europese ringcentrales is EURING opgericht. Deze regelt niet alleen die coördinatie, maar verzorgt onder andere ook gezamenlijke onderzoeksprojecten en wetenschappelijke vergaderingen.

GRIEL bevat momenteel:
12.626.902 ringvangsten
3.077.115 terugvangsten
-----+
15.906.017 vangsten
In 2024 (t/m okt) zijn er 129.907 vogels gereg.

Het registreren van ring- en hervangsten gaat tegenwoordig geautomatiseerd. De ringers leveren hun administratieve gegevens in met behulp van de door het VT ontwikkelde applicatie GRIEL (www.griel.nl). Het Vogeltrekstation publiceert via internet ook een uitgebreid overzicht van

de resultaten van het ringwerk, zie www.vogeltrekatlas.nl.

In ons land zijn vrijwel alle in het wild levende Europese vogels volledig beschermd. Het is dan ook niet toegestaan ze te vangen behalve wanneer je een speciale machtiging hebt, in de praktijk meestal ringvergunning genoemd. Een belangrijke taak van het VT is het uitgeven van zulke ringvergunningen. Dat gebeurt echter pas nadat is vastgesteld dat de (aspirant-)ringer voldoende kennis en ervaring heeft om dat werk te mogen doen.

Ringers

Een klein deel van de ringers doet dat werk als professional of in het kader van een beroepsopleiding. Het merendeel van de ringers doet dit werk als vrijwilliger. Ringer wordt je niet zomaar. Om te beginnen moet je al een degelijke vogelkennis hebben. Als aspirant-ringer volg je een gerichte opleiding onder de hoede van een ervaren ringer. Als je naar het oordeel van de mentor over voldoende kennis, ervaring en vaardigheid beschikt, leg je een praktijkexamen af waarbij alle aspecten aan de orde komen. Slaag je dan mag je de komende 3 jaar als gecertificeerd ringer opereren. Alle ringers gaan elke 3 jaar op herhaling om hun certificerings-

Belangrijkste spelers op het vogelringveld zijn:

Vogeltrekstation
Centrum voor vogeltrek en -demografie

GRIEL: Geautomatiseerd Ring Invoer en Export Loket

status te behouden. Er zijn in ons land ca. 500 ringers die jaarlijks zo'n 130.000 vogels van een ring voorzien. De meeste ringers werken onderling samen of met assistenten en ringers-in-opleiding aan één of meer projecten.

Het Ringen

Het Vogeltrekstation verleent ringen voor wilde vogels. Deze ringen zijn van metaal gemaakt en elke vogel heeft een passende maat van de ring. Op de metalen ring staat een unieke code en de naam van een ringcentrale. Als het een Nederlandse ring is dan staat er 'Vogeltrekstation Arnhem Holland' of 'Arnhem VT Holland'.

Zo'n 90% van de in ons land geringde vogels wordt gevangen met mistnetten. Dat zijn fijnmazige netten die, geplaatst tegen een geschikte achtergrond, vrijwel onzichtbaar zijn. De vogel raakt daarin verward en kan daar door een ringer vrij makkelijk en zonder schade eruit worden gehaald en geringd. De overige ca. 10% komt voor rekening van jonge vogels uit nest(kast)en, o.a. boerenzwaluwen, mezen en ook torenvalken, uilen e.d. Ook worden er vogels gevangen met slagnetten, vangkooien, eendenkooien, enzovoort.

Aangezien er kleine en grote vogels zijn, zijn er ringen in allerlei maten. De kleinste (van aluminium) heeft een doorsnede van 2 mm voor bijvoorbeeld winterkoning en tjiftjaf. Voor langlevende soorten zijn de ringen van staal. Merels en spreu-

Ringtang voor verschillende maten

wen krijgen een ring van 4,2 mm en de grootste ring van 26 mm is bedoeld voor knobbelzwanen. De ringen wegen een fractie van het gewicht van de vogel. Alle ringen zijn zgn. half-open ringen die om de poot worden gedaan en dan zorgvuldig dicht geknepen met een speciale tang.

Naast de metalen ringen, worden – met speciale vergunning – beperkt ook kleurringen, kleurvlaggen, gekleurde halsbanden en andere kenmerken gebruikt die van afstand af te lezen zijn. Daardoor neemt het aantal terugmeldingen sterk toe; ze worden vooral toegepast bij grote vogels in het kader van specifieke onderzoeksprojecten.

Recente ontwikkelingen zijn de toepassingen van GPS-trackers en satellietontvangers. Dit zijn dure toepassingen, die veel extra informatie op (kunnen) leveren over trekwegen, verblijfplaatsen, e.d. Doordat het steeds om relatief kleine aantallen gaat, kunnen ze het gewone ringwerk niet vervangen, maar is het wel een belangrijke aanvulling.

Voorbeelden ringonderzoek.

Kleine rietganzen overwinteren normaal in Nederland en broeden op Spitsbergen. De aantallen liepen echter steeds verder terug, niet alleen in Nederland, maar ook in het broedgebied. Uit onderzoek blijkt dat mede door klimaatverandering de ganzen ook kunnen overwinteren in Denemarken, dus ze hoeven niet meer helemaal naar Nederland te komen. En broeden doen ze nu steeds meer op Nova Zembla.

Van de roerdomp werd altijd gezegd dat het standvogels waren. Een jaar of tien terug werden enkele roerdampen gezenderd en prompt bleek dat ze voor overwintering de Sahara oversteken. Inmiddels weten we dat het wel degelijk trekvogels zijn, en dat ze vooral 's nachts vliegen. <<

Ringen vogels in gevangenschap

Ook gedomesticeerde vogels, zoals kippen, sier-, postduiven en beschermde vogels in gevangenschap worden geringd. Het betreft hier een wettelijke verplichting om aan te tonen dat deze beschermde vogels in volièremilieu zijn geboren.

Er zijn in Nederland een aantal organisaties die een ring bij een (kooi)vogel aanbrengen. Die vogels dragen allen een geheel gesloten ring, dat wil zeggen dat die ring niet kan worden opengebogen zonder hem door te knippen. Hij kan dus alleen worden aangebracht als de vogel nog een nesjong is.

Bronnen:

Natuur- en Vogelwacht Alblasserwaard

Ringersvereniging

www.vogelstrekstation.nl

www.GRIEL.nl

www.euring.org

Tijdens het ringen worden naast soort, ouderdom en geslacht ook biometrische gegevens als vleugellengte, gewicht, rui-stadium, omvang van de borstspier en vetgraad vastgelegd. © Rixte Boskma

Rotta Rangers op bezoek bij het vogelringen

Op 2 juli mocht een zesttal Rotta Rangers met Fulco den Hollander, Garry Bakker en twee ringers mee op pad om jonge torenvalken te ringen. Ze lieten zien hoe je veilig een vogel vast moet houden zonder dat het de vogel pijn doet, en op welke manier hij geen kans krijgt om te bijten met z'n snavel of je pijn te doen met zijn klauwen. De jonge valken werden ook gewogen en gemeten, zo kunnen ze op later zien of de vogels goed groeien. De Rangers hadden veel geluk, er werd ook gekeken hoe het met de jonge steenuilen was. Die werden nog niet geringd, maar toch even uit het nest gehaald. Het was fantastisch om de vogels van zo dichtbij te zien en zelfs even aan te raken! De Rangers vonden het geweldig, evenals de begeleiders.

Ranger Simon:

Het was heel vet om het ringen van een vogels mee te maken. Zo'n beleving krijg je niet snel nog een keer. Ik vond het ook heel vet om er een te mogen aanraken en vasthouden! Dat doe je ook niet elke dag. Garry haalde de twee vogels uit de kast, daarna werden ze gewogen in een zak, zodat ze rustig bleven. Ook werden er nog dingen opgemeten, zoals de lengte van de spanwijdte van de vleugels. Ik vond het heel mooi een vogel van zo dichtbij te zien. En dan ook nog een roofvogel. Je zag die scherpe klauwen en snavel. Ook zagen we de mama nog aanvliegen met een muis in haar bek. Het ringen was ook interessant. Een ring van plastic moest eerst zacht gemaakt worden in warm water, zo ging het beter om het pootje. Alle nummers werden opgeschreven. Wij hebben daarna ook nog gekeken naar een naar een steenuil, die ik daarvoor ook nog nooit in het echt gezien had. Zulke mooie vogels! Dankjewel voor deze avond!

Ranger Rueben:

Het was héél interessant om de torenvalk, een roofvogel, zo dichtbij te kunnen zien.

Foto's Rixte Boskma

DE FAKKEL

Eric Schoen
aan het woord . . .

Voordat ik dit stuk begon te schrijven, heb ik een uurtje gewandeld. Ik kwam door de heemtuin van Ommoord met zijn waterpartijen en kleine hoogteverschillen. Daar heb ik een tijd geleden nog een wezeltje gezien, en ik hoop steeds dat ik hem weer tegenkom. Ik ging verder naar het Ommoordseveld met zijn drassige landjes en wilgenlaantjes. De lage herfstzon maakt er een verstild plaatje van. Daarna met een kronkeltje naar het Nessebos met de koningsvaren en de egelboterbloem bij één van de plassen. Thuis, na een bak koffie, schrijf ik...

...Ik ben net als de twee vorige Fakkeldragers in 1956 geboren. Mijn wieg stond in Zaandam. Als kind ging ik met vader, moeder en twee broertjes op vakantie in het kleinschalige coulisselandschap van de Achterhoek. We logeerden dan op een kleine boerderij in Aalten, waar mijn vader in de oorlog ondergedoken heeft gezeten. Ik sliep met mijn broertje op de hooizolder, en beneden was een plee zonder stromend water, net achter het varkenskot waar twee varkens krijsten als het voedertijd was. Het koren achter de boerderij was van goud en de zon scheen altijd.

Tijdens die vakanties moet mijn liefde voor beken zijn ontstaan. Door Aalten stroomt namelijk de Boven-Slinge, en vanaf één kant van de brug kon je een blaadje in de beek gooien dat er dsn aan de andere kant weer uitkwam: pure magie.

Mijn middelbare school stond in Amsterdam. In die tijd gingen we niet meer naar Aalten, maar wel vaak naar

de duinen bij Heemskerk. Daar stromen geen beekjes, maar door de hoogteverschillen was het landschap toch interessant. En het rook er lekker.

Na de middelbare school ging ik biologie studeren aan de VU in Amsterdam. Bij een bioloog denk je meestal aan iemand die veel weet van planten en dieren in de natuur. Zo'n bioloog werd ik niet. Ik was meer geïnteresseerd in toepassingen van de wiskunde in de biologie en ik ben dan ook in een wiskundige richting afgestudeerd. Wel is tijdens mijn studie mijn liefde voor lange wandelingen in de natuur ontwaakt, dankzij een bevolegen docent die vond dat die theoretici naar buiten moesten. Ik ben altijd blijven wandelen, het liefst met één ander persoon en een aangename maaltijd na afloop.

Na mijn afstuderen ontmoette ik Mirjam, mijn vrouw, met wie ik in 1985 naar Rotterdam verhuisde. We woonden eerst in het Centrum, daar

Een Rotta-lid verhaalt over een persoonlijke ervaring in de natuur en wat dat bij hem of haar heeft losgemaakt. De fakkel wordt steeds aan een ander lid overgedragen die ons in de volgende Aves Visum zijn of haar (natuur) roerselen mee laat beleven.

na in Ommoord en eind 1994, inmiddels een zoon en een dochter rijker, naar onze huidige woning in Zevenkamp, dicht bij het Nessebos.

Ik heb ruim 30 jaar bij TNO gewerkt. Tot 2010 in Delft en daarna in Zeist. Naar Delft ging ik met de ligfiets. Dan kwam ik aan het begin van de Hoekseka- de langs het Trefpunt en werd ik nieuwsgierig wat er daar gaande was.

Toen ik in Zeist kwam te werken hield het ligfietsen op. Ook ging ik steeds minder bij TNO werken en steeds meer bij een universiteit. Eerst Antwerpen, daarna Leuven. Maar de nieuwsgierigheid naar de Hoekseka- de bleef. Langzamerhand werd ik me van het bestaan van Rotta bewust. Toen de pensioenleeftijd in zicht kwam, ging ik eens om me heen kijken naar leuke dingen die ik in de vrijkomende tijd kon doen. En zo ben ik in 2022 bij de natuurwerkgroep terecht gekomen.

Planten kunnen helaas niet zo mooi zingen als vogels, maar ze hebben het voordeel dat ze niet wegvliegen als je dichtbij komt.

Een tijdje na de herfstwandeling deed ik natuurwerk in de Wiebertjes. Riet zeisen, en met reef en riek het riet op hopen leggen. Berken tooien zich met herfst. Wat zijn ze mooi in de lichte nevel. Thuis schrijf ik verder...

...De natuurwerkgroep heeft een hoge dichtheid aan enthousiaste vogelaars, waarvan enkelen ieder jaar de Vogelcursus organiseren. Ik heb de cursus met veel plezier gevolgd, vooral omdat ik graag de zang van de verschillende soorten wilde leren kennen. Meestal hoor je vogels eerder dan je ze ziet – als je ze al ziet.

Planten kunnen helaas niet zo mooi zingen als vogels, maar ze hebben het voordeel dat ze niet wegvliegen als je dichtbij komt. Het leek me ook wel wat om mijn gebrekkige kennis van planten in de natuur op te vijzelen. Dit jaar kreeg ik daar de kans voor, doordat FLORON een online Floracursus gaf. Die was er vooral op gericht om de diverse plantenfamilies in het veld te leren herkennen. Als je eenmaal weet tot welke familie een bloeiende plant hoort, is het makkelijker om hem met een flora op naam te brengen.

Naast vogelaars kent Rotta ook enthousiaste floraminnaars. Die vulden

Aan de wandel © Eric Schoen

de FLORON cursus aan met excursies en praktijkavonden. Tijdens de excursies lieten zij ons met andere ogen kijken in het Berg en Broekpark bij Schiebroek, bij de Melkschuur in de Vlinderstrik en bij metrostation Nieuw Verlaat. Op de eerste twee plekken was ik nog nooit geweest, en op de laatste plek stap ik altijd uit de metro, maar vóór de excursie daar liep ik aan alle planten voorbij.

egelboterbloem © Eric Schoen

Door het enthousiasme dat ik om me heen zag heb ik Josien Hof's, de cursusleider, gevraagd of zij het een goed idee zou vinden om een plantenwerkgroep op te richten. Nou, ze zat praktisch op zo'n vraag te wachten! Met ingang van oktober zijn we daarom een plantenwerkgroep gestart, waar momenteel zo'n 10 mensen aan deelnemen. Voorlopig komen we elke 1e en 3e dinsdagavond van de maand bij elkaar in het Trefpunt. Ons doel is om eerst onze kennis op peil te brengen door samen naar planten te kijken in het Trefpunt (in de wintermaanden) of in het veld (in het seizoen). De eerste paar avonden konden we nog veel bloeiende planten uit het veld verzamelen en in het Trefpunt bekijken. Eind november en in december vervangen we dat door goede instructiefilmpjes, en in januari gaan we het hebben over de voortplanting. Als we onze kennis op peil hebben, willen we stukken natuur in het werkgebied van Rotta inventariseren en gaan we nadenken over verdere taken. Er is heel veel te ontdekken!

Mijn verhaal zou niet compleet zijn als ik niet iets vertel over een bijzondere hobby: het spelen van consortmuziek op de viola da gamba. Een gamba is een strijkinstrument met zes snaren en met fretten, net als een gitaar. Op het plaatje zie je mijn tenorgamba, maar er zijn ook diskantgamba's, die hoger klinken dan de tenorgamba, en basgamba's, die lager klinken. Een consort is een groep instrumenten van dezelfde familie. Zo kan een gambaconsort bestaan uit twee diskantgamba's, twee tenorgamba's en een basgamba, maar ook andere samenstellingen zijn mogelijk. Op de instrumenten wekken de musici muziek uit de 16e en 17e eeuw tot leven. Voor wie wil weten hoe het klinkt: neem eens een kijkje op de website van The Spirit of Gambo op www.thespiritofgambo.nl.

Ikzelf zit in twee amateur-consorts. We komen één keer per maand bij elkaar. Soms klinkt het knettervals, maar als de diverse vuiltjes zijn weg-gewerkt opent zich de hemel.

tenorgamba © Eric Schoen

Net kreeg ik een mailtje van een vriend. 'Zou een wandelingetje er dit jaar nog in zitten?', vroeg hij. Natuurlijk zit dat er in! Wandelen in goed gezelschap in de mooie natuur die Nederland rijk is – ik verheug me erop. <<

Muggenonderzoek in de Eendragtspolder

In gesprek met muggenspecialist Jordy van der Beek

Josien Hof's

In de vorige Aves Visum berichtten we over wat we gemakshalve het muggenproject noemen en maakten we kennis met Tijmen Hartung. Wie in de zomermaanden in de Eendragtspolder wandelde heeft misschien al te maken gehad met onderzoekers van de GGD die vragen stelden over de waarneming van en ervaring met muggen in de polder.

Tijdens het onderzoek heeft het team zijn intrek genomen in een bungalow bij het Koornmolengat. In het huisje staan spullen die nodig zijn voor de bestudering van de gevangen steekmuggen. Inmiddels ligt het project in de Eendragtspolder stil tot volgende zomer, maar achter de schermen wordt er wel doorgewerkt. Een van de mensen die het project uitvoeren is muggenspecialist Jordy van der Beek, die er in de komende jaren zijn doctoraalstudie mee hoopt te voltooien.

Jordy vertelt dat hij al veel langer bezig is met muggenprojecten. Na zijn studie biologie in Leiden, waar zijn interesse meteen uitging naar biodiversiteit en duurzaamheid, kwamen onderzoeksprojecten op zijn pad waarbij muggen een rol spelen. Zo deed hij al onderzoek in het Caraïbische deel van Nederland, daar heeft hij op alle eilanden naar de steekmuggen biodiversiteit gekeken.

Het onderzoek in de Eendragtspolder is onderdeel van een initiatief van het Pandemic and Disaster Preparedness Center, dat ons moet voorbereiden op pandemieën en rampen in de toekomst. Het project richt zich op overdraagbare virussen bij steekmuggen die o.a. vogels als gastheer/vrouw hebben. Het gaat om vogels die ook in de menselijke/stedelijke omgeving te vinden zijn. Ze onderzoeken of waterbuffergebieden bij steden, waar muggen en vogels samen komen, in de toekomst mogelijk een rol kunnen spelen bij die virusoverdracht.

Nadat Rotta-leden twee maanden vogeltellingen hebben gedaan voor het project (zie vorige Aves Visum) werden er vijftien muggenvallen geplaatst in en om het gebied, en bij de Zevenhuizerplas als vergelijkingsmateriaal. De vallen, die door middel van CO2 bloedzoekende muggen lokken, zijn bevestigd aan bomen en struiken.

Ook zijn er op enkele plekken 'rustvallen' geplaatst die muggen die al een bloedmaal hebben gehad moeten lokken. Uit eerder onderzoek blijkt dat vallen met een zwart/rode kleur het meest aantrekkelijk zijn voor muggen. Daarom zijn er boxen met die kleur geplaatst om muggen te verleiden om daar in rust daar hun bloedmaal te verwerken. De eerste ervaring leert dat spinnen die vallen ook weten te vinden, de muggen die daar een

Muggenvallen © Josien Hof's

veilig heenkomen denken te vinden zijn een gemakkelijke prooi. Gelukkig zijn er in de boxen wel samples gevonden, zij het dat ze soms al half opgegeten zijn. De natuur zorgt altijd voor verrassingen.

Het is de bedoeling een aantal vragen te beantwoorden, zoals hoe insecten het landschap gebruiken en hoe dat matcht met de aanwezige vogels. Uiteraard zijn er heel wat onzekere factoren. Je weet tevoren niet hoe dieren zich gedragen en hoe de onderlinge predatie-verhoudingen zich ontwikkelen. Ook de weersomstandigheden zijn van invloed. We hadden deze zomer tamelijk veel regenval en het was niet langdurig heel warm. Hoe dat volgend jaar zal zijn, als het onderzoek wordt voortgezet, is niet te voorspellen. Ook de waterstand is van invloed. Omdat de Eendragtspolder een waterbuffergebied is, kan de waterstand omhoog gebracht worden als daar aanleiding toe is. De grote vraag achter het onderzoek is dan ook wat er gebeurt in waterbuffers, en hoe dat samenhangt met natuurlijke ontwikkelingen.

De speurneuzen zagen veel leven in de sloot en watergangen in het gebied: diverse soorten vissen, kevers en wantsen zoals bootmannetjes. Die kevers en wantsen eten graag muggenlarven, dus er is zeker sprake van predatiedruk. Ze zijn benieuwd hoe groot die is.

Kortom, in zo'n onderzoek lijken de vragen alleen maar toe te nemen, we zijn heel benieuwd wat de volgende fase in de komende zomer op zal gaan leveren. Er wordt dan een gebiedje als een soort minibuffer onder water gezet om intensief bekeken te worden. We houden je op de hoogte. <<

Ruim twee jaar op Expeditie

Drie jaar geleden ontstaat het idee om iets nieuws toe te voegen aan de activiteiten van onze mooie vereniging. Er wordt een eerste schets gemaakt en een groep enthousiaste leden komt bij elkaar om het idee handen en voeten te geven, het resultaat: Expeditie Rotta.

Elke maand een ander thema of een speciaal gebied in de buurt. Er zijn roergangers maar niet per se gidsen. We willen vooral leren met elkaar en van elkaar. Wel handig dat er kundige roergangers zijn zoals Dick Hoek die bijna overal veel vanaf weet en Josien Hofs met haar plantenkennis. Anita van Keulen die ons paddenstoelen leert ontdekken en herkennen. We kiezen voor elke tweede zaterdag van de maand van 10:00 – 12:00 uur. Je hoeft dus niet vroeg je bed uit en rond lunchtijd ben je weer thuis. We houden de organisatie simpel; deelnemers hoeven zich niet aan te melden. Het idee wordt voorgelegd aan het bestuur en krijgt groen licht.

En dan is het zaterdag 10 september 2022. Er staat een wervend stukje in de Nieuwsflits maar is dat ook gelezen en slaat het aan? Om 10:00 uur staan er zo'n 12 enthousiastelingen op het voorterrein van het Trefpunt. We

Rode erwtengalwesp
© Peter Wienbelt

gaan op zoek naar bessen, bottels en gallen. Die moeten er rond deze tijd van het jaar volop zijn. We denken aan een lekkere wandeling door het Hoge Bergse Bos, maar komen niet veel verder dan de Overhoek (*het gebied rond de parkeerplaats*) en de Rottebandreef. Een klein gebied met daarin een wereld aan ontdekkingen. De grootste les voor vandaag is vooral écht kijken en nieuwsgierig zijn. Na

Ik, lezer, heb u in mijn verhaal dikvyls op den grooten weg gelaten, schoon het my moete koste u niet meetevoeren in 't kreupellout. Ik vreesde dat de wandeling u verdrieten zou, daar ik niet wist of ge vermaak zoudt scheppen in de bloemen en planten die ik u wyzen wilde. Maar omdat ik geloof dat het u later genoeg zal doen, het pad gezien te hebben dat we straks zullen betreden, voel ik me haast genoopt u iets te zeggen van het Rotta-gebied
vrij naar Max Havelaar van Multatuli.

afloop komen we samen in het Trefpunt om nog wat bij te praten. We staan er niet meer zo bij stil, waar wat zijn we gezegend met zo'n geweldig eigen gebouw. Best uniek als je kijkt naar de natuurverenigingen in onze omgeving.

Inmiddels zijn we ruim twee jaar verder en hebben we veel gezien, herkend en vooral ook samen genomen. Enkele voorbeelden: In december doen we elk jaar mee met Floron's Eindejaar Plantenjacht. Tussen kerst en begin januari gaan we een uur op zoek naar bloeiende planten. Verder paddenstoelen (de drukstbezochte Expeditie), bezoek aan de Tempel om stinzenplanten en vleermuisnesten te

Speuren Inaar wilde planten op de Rottekade © Peter Wienbelt

ontdekken, vlinders en andere vliegende beestjes, stoeplanten, Eiland van Brienoord en wilde planten op kademuren.

Over deze laatste; wat een ontdekking is dit! We starten bij het beroemde beeld *De Verwoeste Stad* van Zadkine in het centrum van Rotterdam. Muren en kades waar je normaal gesproken achteloos voorbijloopt, maar waar een fantastische wereld van planten en bomen op de meest onwaarschijnlijke plaatsen toch een plekje hebben gevonden.

Expeditie Rotta is, net als onze onvolprezen Ledenexcursie, een geweldige aanvulling op de vogel- en plantencursus. Ongeacht het thema staan ogen en oren altijd open voor bijzondere of fraaie ontdekkingen. We zien al wel veel 'nieuwe gezichten', mooi dat we hiermee nieuwe leden weten te interesseren. Inmiddels is 'de kernploeg' - Anita van Keulen, Josien Hofs, Threes Lekkerkerk, Dick Hoek, Henk Starink en ondergetekende - aan de slag met het programma voor 2025. Er is nog eindeloos veel te ontdekken.

Wil je meer ontdekken en herkennen in ons Rotta-gebied, sluit dan een keer aan. Denk nou niet dat je veel moet weten om mee te 'mogen'. Expeditie Rotta is een activiteit voor alle Rotta-leden en introducés zijn van harte welkom. <<

Peter Wienbelt

Josien Hofst

Dat maak ik voor het eerst mee, een gesprek met een Rotta-lid dat een boek geschreven heeft, en ook nog eens over een onderwerp dat velen van ons op een of andere manier na aan het hart ligt: het Kralingse Bos.

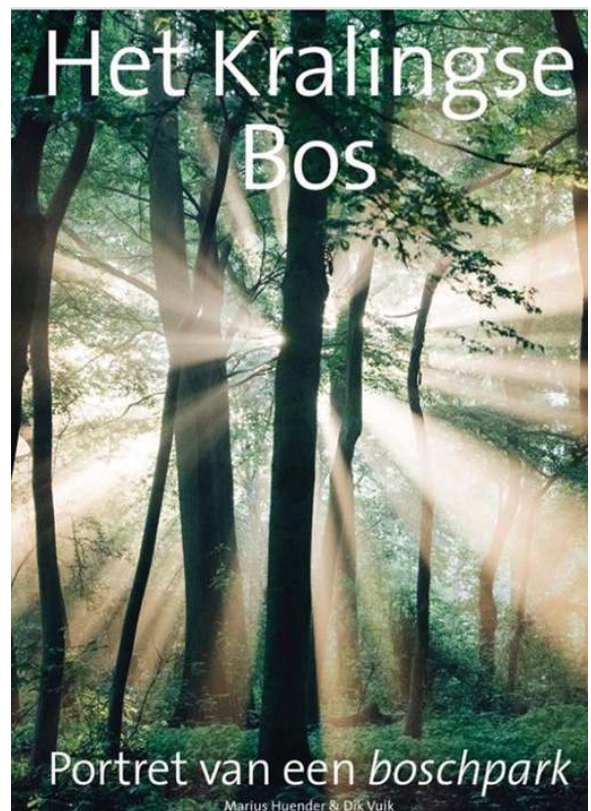
Marius Huender en zijn medeauteur Dik Vuik hebben zonder meer een prachtig boek gemaakt. Beiden zijn ze al jaren als vrijwilligers actief in het Kralingse Bos, Marius sinds 2003 bij het onderhoudswerk, en de laatste zeven jaar samen met Dik als natuur- en cultuurgids. Ze hebben vijf verschillende excursies in de aanbieding, afhankelijk van waar de belangstelling naar uit gaat.

Marius Huender en zijn medeauteur Dik Vuik
© Melanie Samat

Na het maken van een tijdschrift ontstond het idee van een boek. En bij alles wat ik vraag over hun ervaringen en wat er allemaal gebeurd is, is het eerste antwoord: dat staat in het boek! Het enthousiasme bij de beide heren spat er van af, zo veel plezier hebben ze in hun activiteiten en in het prachtige resultaat. En uiteindelijk gaat het er hen toch vooral om dat enthousiasme te delen.

De eerste plannen voor het bos dateren van begin twintigste eeuw, de eerste serieuze boomaanplant is er in de jaren '20. Het is aangelegd als een park, vooral met als doel gezonde recreatie te bieden voor de stedeling. En die betekenis heeft het nog steeds: er wordt gespeeld en gesport, gewandeld en in de zon gezeten, genoten van de horeca en van het uitzicht op de vooral in de hoogte

uitdijende stad. Intussen ontwikkelde het park zich tot een bos, en dat stelde het beheer voor nieuwe vragen.

Die hele geschiedenis, vanaf de ontvening van het gebied tot nu, is in het boek opgenomen, waarbij Dik het historische deel voor zijn rekening heeft genomen. Marius heeft met name de natuurontwikkeling beschreven. Er is in die tijd veel veranderd in het beheer, van parkachtig is het meer richting bosbeheer gegaan, waarbij zoals je nu kunt zien dood hout mag blijven liggen, en bomen die aan het einde zijn en gevaar opleveren met afbrekende takken niet worden gerooid maar afgetopt. Nog onlangs konden we met een Rotta Expeditie de resultaten zien: een grote hoeveelheid verschillende paddenstoelen. De grasvelden

worden niet meer in een keer gemaaid, maar volgens het sinus- of mozaïekmaaien, zodat de biodiversiteit voor planten en insecten behouden blijft. In verband met de waterkwaliteit is onze eigen werkgroep destijds nog ingeschakeld. Nieuwe inzichten die voor het beheer de keuzes bepalen worden besproken.

Marius en Dik kunnen uren vertellen, maar inderdaad staat alles in het boek: vol verhalen, van de oorlogsjaren, het popfestival tot de coronatijd, en met ruim aandacht voor de natuurontwikkeling, waarbij uiteraard de vleermuizen hun plek hebben. De invasieve exoten blijven niet onvermeld, de reuzenbereklaauw is zo goed als succesvol bestreden, met de Japanse duizendknoop en de Kaukasische vleugelnoot lukt het aardig deze in een beperkt gebied te houden. En verder staat het vol met anekdotes en weetjes. In de toekomstblik wordt Rotta genoemd als belangrijke partij in het realiseren van de noodzakelijke groene verbindingzones. In het dankwoord komen we ook nog de namen van enkele Rotta-leden tegen.

Het is prachtig geïllustreerd, alleen van het doorheen bladeren word je al vrolijk. Een absolute aanrader dus. Verkrijgbaar bij vrijwel alle Rotterdamse boekhandels, en kan uiteraard worden besteld. <<

Marius en Dik in hun geliefde bos

Het Kralingse Bos, portret van een boschpark.
Uitgeverij: Boekengilde bv.

Rotta plantenwerkgroep van start

Josien Hofs

Op 23 september werd onder belangstelling van 12 enthousiastelingen de Rotta Plantenwerkgroep opgericht. Na een introductie van wat er allemaal aan planten inventarisaties is gedaan, en de reeds aanwezige kennis bij onze vereniging, tekent zich een groep af die er mee verder wil.

Sommigen hebben de combi-cursus van FLORON en Rotta al gevolgd, maar dat is geen voorwaarde om mee te doen. We ontdekken en leren met en van elkaar. Inmiddels hebben we enkele bijeenkomsten achter de rug waarin we vooral bezig zijn geweest met het ons eigen maken van determinatie van het meegebrachte groen. We leren de verschillende onderdelen van planten benoemen, proberen de families uit elkaar te houden en starten een zoektocht in de flora. We werken daarbij bij voorkeur in kleine groepjes. Het is ontzettend leuk om alle details te ontdekken, zelfs, of misschien juist, bij de planten die je denkt te kennen, zoals witte dovenetel, melkdistel en raapzaad. Een plant determineren waarbij je al weet waar je uit moet komen en dan toch in de flora de weg kwijt raken, dat leidt uiteraard tot hilariteit.

Gezien het seizoen valt er nu buiten niet zo veel te doen, dus we richten het meer op studiebijeenkomsten waarin we ons in deze thema's verdiepen. Wat een genot is het dan om in zo'n goed toegerust clubgebouw als het Trefpunt te zijn. Tussen kerst en nieuwjaar is er de traditionele Eindejaarsplantenjacht van FLORON, en we moedi-

gen iedereen aan mee te doen. Rotta organiseert die inmiddels voor de zesde keer op 28 december, maar je kunt ook alleen of in een groepje aan de slag.

We maken plannen voor het voorjaar om er met elkaar op uit te gaan, te starten in februari/maart met de inventarisatie van de rozetten van bijenorchissen in ons gebied. Verder zijn we benieuwd of er vanuit beheer en de natuurwerkers vragen voor ons zijn. Ook gaan we weer in samenwerking met FLORON een plantencursus aanbieden, hoe en wanneer precies wordt via de Nieuwsflits bekend gemaakt. <<

Gewone brunel

Informatie bij Josien Hofs, 06-12134683 of via plantenwerkgroep@rotta-natuur.nl

Rotta natuurwerk

Rien van der Vorm

40 jaar natuurwerk in het Koornmolengat

Het is inmiddels 40 jaar geleden dat de toenmalige beheerder van het Rottemeregebied, Groenservice Zuid Holland, ons vroeg om het beheer van het Koornmolengat over te nemen.

De reden was dat de provincie een nieuw beheerplan had laten maken voor dit natuurgebied, en daaruit bleek dat de natuurwaarden sterk waren achteruitgegaan. De ecoloog van dienst, de heer Brouwer, had wat planten onderzoeken uit het verleden vergeleken met de situatie van begin jaren 80, veel typische planten van het veenmilieu waren verdwenen. Het hele gebied was overwoekerd met bramen in allerlei soorten en veel bosopslag.

Om dit te begrijpen moet je weten dat het Koornmolengat een niet uitgeveend moeras is, waar de ondergrond bestaat uit veenmossen die alleen gedijen in een voedselarme omgeving. De hele omgeving hier bestaat uit voedselrijke landbouwpolders, en ook de lucht en het aangevoerde water zijn rijk aan voedingsstoffen. De toegankelijkheid was ook moeilijk, er was nog geen vlonderveld, wel belangrijk omdat wij ook de natuurwandelingszaken zullen gaan doen.

Rotta had nog geen natuurwerkgroep, maar 2 mannen uit Moerkapelle waren al wel actief bij de wilgenknotgroep Waddinxveen. Er werd besloten om iedere eerste zaterdag van de maand in het Koornmolengat te werken. De beheervisie was duidelijk: alle bramen moeten er met wortel en al uit en worden afgevoerd buiten het Koornmolengat. De nog aanwezige laatste stukjes levend veenmos moesten alle ruimte en licht krijgen. Ook de eikenbomen hoorden hier niet thuis, dus ook eruit, dit is zoals je nu nog kan zien niet gebeurd.

Omdat het veen armer aan fosfaat en nitraat moest worden, mochten er ook geen reigers en aalscholvers gaan broeden. Echter, de reigers kwamen eind jaren 80 en de aalscholvers eind jaren 90 toch. Ook is er voor die verarming een helofytenfilter aangelegd. Net buiten het Koornmolengat wordt het water uit de Rotte ingelaten in een vloeiveld met riet om het wat voedselarmer te maken. De plas is uitgebaggerd op 2 meter diepte, het waterpeil vastgezet op min 1.95 NAP en er is knuppelpad gemaakt, dat inmiddels al meerdere malen is vernieuwd, het laatst in 2016-2018.

Nu – 2024 – volgen we eigenlijk nog steeds de in de jaren 80 opgestelde beheervisie, de situatie nu is als volgt. Rotta-pionier Klaas van der Kolk heeft de eerste 20 jaar enorm veel tijd en energie gestoken in het verwijderen van bramen en het open maken van de veenmoskernen. Na zijn verhuizing naar Balkbrug kwam Klaas Verschoor ons team versterken. Met de inzet van vele noeste vrijwilligers ziet het Koornmolengat onder zijn leiding er weer uit zoals het hoort te zijn: veel bomen zijn verdwenen door de hoge waterstand en door frequent te maaien heeft het veenmos en de kenmerkende vegetatie zich sterk kunnen uitbreiden. Het aantal broedparen aalscholvers daalt al enige jaren gestaag, zodat het er naar uitziet dat ook, hoe mooi ze ook in het landschap passen, die 'vervuilers' zullen verdwijnen, vooral wegens een gebrek aan nestbomen. <<

Stroefbeeld veenmos

In het Koornmolengat

jaar na jaar na jaar na ja..

Rotta Rangers en Kapoentjes

Ontdekken de natuur

Wat we hebben gedaan

We zijn in de herfst twee keer met de Rangers in de natuur op ontdekkingsreis geweest: Een avond op zoek naar vleermuizen en op de uitkijkberg Lührs in het Hoge Bergse Bos hebben we gekeken naar vogels die naar het zuiden op trektocht waren.

Op Lührs mochten we door een toffe telescoop van Maurice kijken en luisterden we naar de roep van de overvliegende vogels.

Bij onze zoektocht naar vleermuizen luisterden we ook, met batdetectors. Dat zijn apparaatjes waarmee je het vliegen van vleermuizen kunt 'horen'. We hebben ook enkele vleermuizen in het duister van de avond zien vliegen.

In november hebben we met de Kapoentjes naar kriebelbeestjes gezocht en gevonden. Spannend, maar de meeste beestje kriebelen niet echt. Het lijkt alleen maar zo omdat ze zo klein zijn en almaar bewegen.

Wat we gaan doen

In februari gaan de Kapoentjes uilenballen uitpluizen. Begin maart gaan de Rangers meehelpen met het natuurwerk. Kom je ook?

En wist je dat...

- ransuilen in de winter roesten: in een boom uitrusten
- ransuilen blaffen en kerkuilen blazen
- een groep uilen een parlement wordt genoemd
- bosuilen niet in de lente broeden, maar in februari
- een jonge bosuil een takkeling heet
- die ook wel eens van een tak valt en dan ook gewoon weer langs de stam omhoog klimt
- een oehoe graag op rotsen of in groeves broedt
- in Nederland 100 broedparen oehoes in 2024 waren
- er in 2014 een invasie van sneeuwuilen uit Canada was, die op schepen waren meegereisd

kerkuil

ransuil

Foto's Rixte Boskma

Kijk ook op de website www.rotta-natuur.nl wanneer er weer een excursie is van de Rangers of Kapoentjes! Ga je net naar de basisschool, kom dan eens gezellig met je vader, moeder, opa of oma naar de Kapoentjes in het Trefpunt. Je bent van harte welkom!

Ruimtelijke Ontwikkelingen in de Noordrand

Jaap van Lien

Op ruimtelijk gebied is er altijd wat te melden. De ontwikkelingen om ons heen blijven de aandacht vragen. Hierbij een update.

Berkel Westpolder

In de Westpolder nadert de bebouwing de gemeentegrenzen. Nog even dan is het laatste stukje bouwgrond benut. We doen er uiteraard alles aan om dat uiterste hoekje van ons dorp een zo natuurlijk mogelijke aankleding te geven, aansluitend aan de Groenzoom. Gezien de enorme bouwdichtheid is dat niet eenvoudig. Eén mogelijkheid is er zeker. De steilrand tussen de twee delen van de nieuwe wijk wordt groen ingericht. Met het aangrenzende water ontstaat er een natuurvriendelijke verbinding door bijna de hele Westpolder. Onderdeel ervan is de oude molenstomp met beplanting aan de Lies Frankenweg. Samen met bewoners en andere betrokkenen zijn we in overleg met de gemeente om een goede oplossing te vinden voor het inpassen van dit oude stukje Berkel.

Windmolens, waar zetten we ze neer? / Woningbouw

Dit blijft een vraag, maar de situatie is nogal veranderd. Gemeente en provincie hebben namelijk overeenstemming bereikt over de invulling van het gebied rond het nieuwe station Lansingerland/Zoetermeer. Er ontstaat een vierde dorp met 5.000 woningen en ook nog 36 ha. bedrijventerrein. Of het er dorps uit gaat zien valt te betwijfelen, vooral veel hoogbouw kun je verwachten. De dreiging van bebouwing van de Noordpolder in Berkel lijkt daardoor geweken maar nu moet er nog steeds een plek gevonden worden voor een of meer windmolens. Dat blijft heel lastig!!

Triangelpark

Een moeilijke opgave voor Lansingerland is de aanleg van het Triangelpark, de natuurlijke verbinding aan beide zijden van de nieuwe snelweg tussen de N209 en de Bergweg-Zuid, anders gezegd tussen het Lage Bergse Bos en de Vlinderstrik/Park de Polder. Een plan dat er al heel lang ligt. Bij de gemeente wordt er nu heel serieus aan het project gewerkt. Naar verwachting kan er binnenkort een visie op de ontwikkeling van het gebied aangeboden worden aan het college van Lansingerland. Voor ons is de ecologische verbinding tussen het Lage Bergse Bos en Park de Polder, langs de Duikersloot, het speerpunt van het hele plan, dat geldt ook voor de gemeente. Daarnaast krijgt het grotere gebied ook een belangrijke recreatieve waarde als wandel en fietsgebied met name voor de toekomstige bewoners van Wilderszijde met als bonus een mooie groene entree van Lansingerland.

Het Triangelpark nu. Om het tot een ecologisch en recreatief gebied te transformeren, moet het nog flink op de schop. © Jaap van Lien

Herbeplanting Lage Bergse Bos

De nieuwe snelweg is al een heel eind. Zover ook al dat in het LBB, het gebied op en rond de tunnel, opnieuw ingeplant wordt. Het is de moeite waard om daar eens te gaan kijken. Er wordt mooi plantmateriaal gebruikt: forse bomen op moment van schrijven nog in herfstkleur, met namen als b.v. winterlinde, iep en eik. De ecooloog van de Groene Boog gaf aan dat er een heel grote variatie aan bomen en struiken gebruikt gaat worden. Hopelijk kan de hele aanplant in twee plantseizoenen tot stand komen. Ik kan een tochtje aanbevelen: vlak bij restaurant Bergse Plas is de aannemer aan de gang!! Het is ook aardig om daar te zien hoe de beide helften van het bos weer, door fiets en wandelpaden, met elkaar verbonden worden.

Uitbreiding Hoekse Park West

Het gebeurt maar zelden dat wij een uitbreiding kunnen melden van één van de natuurgebieden om ons heen. Toch kan dat ook nog: langs het fietspad dat vanuit bedrijventerrein Weg en Bos naar het Lage Bergse Bos loopt werd er een weidegebied van 3.5 ha aangekocht. Staatsbosbeheer wordt de beheerder en het gebied krijgt een bijzondere indeling. Er worden bomen en struiken aangeplant maar er zal ook ruimte blijven voor grazend vee. Dat betekent dat er afscheidingen moeten komen en mogelijk gaat er dan gewerkt worden met vlechthekken, een hele mooie techniek die we in ons werkgebied nog niet gebruiken. Mocht dat doorgaan dan kunnen we een beroep op onze natuurwerkers verwachten! <<

Succesvol bezoek College van B&W

gemeente
Zuidplas

Peter Wienbelt

2024 begint langzamerhand het jaar van de verbinding met de lokale politici te worden. In januari hadden we het voltallige college van burgemeester en wethouders van Lansingerland op bezoek. Begin september mochten we de gemeenteraadsleden Lansingerland in de Wiebertjes ontvangen en op 24 september jl. waren burgemeester en wethouders van gemeente Zuidplas onze gasten.

Het was een prettig en succesvol bezoek waarbij het voltallige college aanwezig was. Onze doelstelling voor deze middag was kennismaken, onze activiteiten in Zuidplas laten zien, belang van de natuur bespreken en de verbinding te versterken.

Na een eerste kennismaking aan tafel in het Trefpunt – *wat een prachtig gebouw hebben jullie* - maakten we een rondje langs en in de nieuwe werkschuur, het tuinhuis en de tuin. Er ontstond gelijk een heel prettige en informele sfeer. Daarna hebben we kort iets over onze mooie vereniging verteld en over de gebieden en het werk wat we allemaal doen binnen gemeente Zuidplas.

Men was erg onder de indruk. Daarna zijn we in gesprek gegaan over het belang van natuur, ecologische verbindingzones, natuurinclusief bouwen en veel meer. Tot slot hebben we afspraken gemaakt over het opstarten van concrete contacten met zowel het bestuur (college) als met voor ons belangrijke ambtenaren. Burgemeester Han Weber tipte ons om ook de gemeenteraad een keer uit te nodigen. Dat gaan we zeker oppakken.

Als dank voor onze gastvrijheid ontvingen we het prachtige boek *Zuidplas door de ogen van*. Wij kijken, net als het college, terug op een zeer succesvol en mooi bezoek waarin we onszelf op de kaart hebben gezet én een goede basis hebben gelegd om de contacten met Zuidplas te versterken.

Ondanks de regen toch nog even poseren © Jacolien Rog

CURSUS STERRENKUNDE JANUARI 2025

EUROSTER, DÉ VERENIGING VOOR WEER- EN STERRENKUNDE IN ROTTERDAM

Locatie TREFPUNT ROTTA, Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek
Datum maandag 6, 13, 20 en 27 januari 2025
Tijd 20:00 – 22:00
Mail info@euroster-rotterdam.nl
Website www.euroster-rotterdam.nl
Kosten € 55,= (inclusief cursusmateriaal, een origineel Rob Walrecht planisfeer, de gids Sterren en Planeten 2025, een recent exemplaar van het tijdschrift Zenit, en toegang tot alle lezingen van Euroster in 2025)
NL94 INGB 0000 2816 65 t.n.v. Euroster in Rotterdam

Aanmelden info@euroster-rotterdam.nl of bel cursusleider Martijn Bak, **010-75.27.014**
Uw aanmelding is pas definitief na betaling. Cursisten die de cursus nog niet eerder hebben gedaan hebben voorrang.

PROGRAMMA

Deze cursus is een beginnerscursus. U heeft daarom geen voorkennis nodig. Het is een (informele) beginnerscursus, waar we bijvoorbeeld meer vertellen over sterrenbeelden, ons eigen zonnestelsel, en de geschiedenis van de sterrenkunde. Bij helder weer gaan we natuurlijk ook naar buiten met de telescoop. Ook helpen we u op weg om zelfstandig de weg aan de sterrenhemel te leren kennen. En natuurlijk kunt u al uw sterrenkundige vragen aan ons kwijt.

INTEGRALE ONKRUIDBESTRIJDING VOLGENS 'DE PUNT METHODE'

DE JUISTE MACHINE OP DE JUISTE PLEK EN COMBINEER!

GEEN GIF MEER NODIG!

RED-GREEN®

- CO² neutraal
- Geen fossiele brandstof meer zoals LPG
- Gebruikt biomassa om mee te 'branden'
- Voor grootschalig werk

KANT BRAND STEKER®

- 5x per jaar strak gestoken grasrand
- Geen afvalkosten
- Lagere veegkosten
- Reinigende werking

BLUE-GREEN®

- CO² neutraal
- Elektrisch rijden
- Geen fossiele brandstof meer zoals diesel, maar biomassa
- Heet water 98°C
- Geen overlast, herrie en/of stof
- Eenvoudige techniek
- Voor kleinschalig werk

MACHINAAL VEGEN

- Dulevo 5000 D
- Euro 5 met Adblue
- Super fijnstoffilters
- Heel zuinig met waterverbruik
- Razend snel

- 'DE PUNT METHODE' IS GOEDKOPER DAN SPIJTEN ALS JE ALLES EERLIJK MEETELT!
- GOED TOEPASBAAR MET INZET SW-MEDEWERKERS EN MENSEN MET EEN AFSTAND TOT DE ARBEIDSMARKT (SROI).
- GEEN RESISTENTE SOORTEN EN NIET WEERSGEVOELIG.

Groen-aannemingsbedrijf
Punt B.V.

Chroomstraat 1d • 3067 GN Rotterdam • Telefoon: (010) 420 60 26 • E-mail: info@groen-puntbv.nl • www.groen-puntbv.nl

Indien onbestelbaar retour: Hoeksekade 164, 2661 JL Bergschenhoek

MB 147 krooneend © Chris van Rijswijk

MB 148 pestvogel © Chris van Rijswijk

Mystery Bird

Chris van Rijswijk

MB147 krooneend

De krooneend is gemaakt van marsepein. Dat zie je meteen. Wij Rottegangers treffen ze geregeld. Deze zomer vond ik een vrouwtje krooneend met een span pijltjes. Een mannetjes krooneend volgde dit groepje op de voet en was buitengewoon onaardig tegen de jonkies. Kwamen ze te dichtbij dan konden ze rekenen op een pittige uithaal.

MB148 pestvogel

Dit voorjaar fotografeerde ik deze pestvogel op Texel. Pestvogels hebben een geinig roepje wat aan rinkelende belletjes doet denken. Tenzij je ze heel hard knijpt, dan gaan ze vervelend piepen. Tenslotte nog een waarschuwing. Nooit een pestvogel kaas voeren, daar worden ze agressief van. Dit in tegenstelling tot de zijdestaart. Deze nauw aan de pestvogel verwante soort wordt juist heel vrolijk van een stukje Edammer.

Bijgaand 2 nieuwe foto's. Je kunt je oplossing naar mij mailen (cdvrijswijk@gmail.com) of zelf de antwoorden onthouden. De oplossing staat in het volgende nummer. Kijk ook eens op mijn website: www.birdshooting.nl

MB 149 © Chris van Rijswijk

MB 150 © Chris van Rijswijk